

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Russvätar, Ardre och Gammelgarn socknar, Gotlands kommun

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

<i>Namn</i>	Russvätar
<i>Kommun</i>	Gotland
<i>Socknar</i>	Ardre och Gammelgarn
<i>Läge</i>	Ca 2 km NO Ardre kyrka (se översigtskartan, bilaga 1).
<i>Kartblad</i>	Ekonomiska kartbladet 069 35 (06J3f) Glose
<i>Gräns</i>	Ytterkanten av den heldragna linjen på bifogad karta, bilaga 2.
<i>Area</i>	117 hektar
<i>Berörda fastigheter och markägare</i>	Ardre Petsarve 2:1. Ägare: Lars Olsson, Petsarve, Ardre, 620 16 Ljugarn Gammelgarn Haugstajns 1:12 och 1:15. Ägare: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken, MB (1998:808) att förklara det på bifogade karta, bilaga 2, avgränsade området som naturreservat med de föreskrifter som anges nedan.

Naturreservatets namn skall vara ***Russvätar***.

Huvudskälen för bildandet av reservatet är att

- bevara landets rikaste lokal för gotlandssippan *Anemone pulsatilla* ssp *got-landica*,
- skapa förutsättningar för en rik biologisk mångfald i den skog som ingår i reservatet genom att låta skogen få utvecklas fritt,
- bevara områdets värdefulla våtmarker och deras flora.

Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

- uppföra byggnad eller anläggning,
- anlägga väg eller stig,
- dra fram mark- eller luftledning,
- gräva, schakta, fylla ut, borra, spränga eller på annat sätt skada mark,
- dika,
- avverka levande eller dött träd,
- anordna upplag,
- tillföra växtnäringssämne eller använda kemiskt bekämpningsmedel.

Utan hinder av ovanstående föreskrifter får naturvårdsförvaltaren vidta de skötselåtgärder som anges i bifogade skötselplan (bilaga 4).

Med stöd av 7 kap 6 § MB förpliktas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet inom naturreservatet att tåla att

- reservatsgränsen markeras,
- skyltar med information om reservatet sätts upp,
- röjningar genomförs enligt bifogad skötselplan (bilaga 4).

Föreskrifter enligt 7 kap 30 § MB om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet för allmänheten att

- föra motordrivet fordon annat än på den väg som markerats med heldragen linje på bifogade karta, bilaga 2
- bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd,
- avsiktligt döda, skada eller samla in djur,
- göra upp öppen eld annat än på den eldplats som markerats på bifogade karta, bilaga 2.

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltaren att genomföra eller upphandla den skötsel som skall genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan (bilaga 4).

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 4).

Förvaltare för reservatet skall vara Länsstyrelsen i Gotlands län.

Skälen för beslutet

Området hyser landets rikaste lokal för gotlandssippan *Anemone pulsatilla* ssp *gotlandica* (se faktaruta nedan).

Området ligger nästan helt inom område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § andra stycket MB (område NRO09040, Torsburgen-Herrgårdsklint-Russvätarna).

De tre våtmarksområden (objekt nr 06J3F05, 06J3F06 och 06J3F07) som ligger inom reservatet har samtliga bedömts ha högsta värde (klass 1) i Länsstyrelsens våtmarksinventering.

Gotlandssippa Anemone pulsatilla ssp gotlandica

Gotlandssippan är en flerårig, 20-30 cm hög ört som blommar i april. Blommorna är stora, klocklika och blåviolettera. Växten är nära släkt med fastlandets backsippa *A p* ssp *pulsatilla* men har mer bredflikiga blad och något blekare, kortare och bredare hylleblad.

Gotlandssippan hör till Sveriges få endemer och förekommer enbart i socknarna Ardre, Kräklingbo och Östergarn på östra Gotland.

16.10.2001

Dnr 231-2996-00

Gotlandssippan växer vanligen i öppen, gles hållmarkstallskog med enbuskar. Växten kräver ljus och kan försvinna om enbuskvegetationen blir alltför tät. Den gynnas förmodligen av ett måttligt bete genom det tramp som betesdjuren åstadkommer.

Gotlandssippan är rödlistad (kategori VU, Sårbar) och är även listad i annex 2 i EU:s s k art- och habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige är skyldigt att utse ett tillräckligt antal skyddsområden för att säkra en gynnsam bevarandestatus för gotlandssippan.

Beskrivning av området

Landarealens fördelning på naturtyper

SKOG : 88 hektar

VÅTMARKER: 16 hektar

HÄLL- OCH ALVARMARKER: 13 hektar

De olika naturtypernas utbredning framgår av kartan, bilaga 3.

Reservatsområdet ligger på en höjd av 30-35 meter över havet och sluttar svagt mot SSO. Bergrunden består av lagrad kalksten som inom större delen av området bildar kala, delvis uppspruckna hållmarker eller bara täcks av ett mycket tunt jordtäckte. I den nordöstligaste delen av reservatet finns dock ett mindre område där bergrunden täcks av ett något tjockare lager av moränmargel, och längst i väster når en utlöpare av det stora sandområde som täcker de kustnära delarna av Ardre och Gammelgarn socknar nätt och jämnt in i reservatet.

Själva Russvätar, som givit reservatet dess namn, består av tre flacka våt-områden där marken täcks av tunna lager bleke. Våtarna får sitt tillskott av vatten från de närmast omgivande markerna. Under höstregnen fylls våtarna med vatten, eftersom utlopp saknas. Vattnet blir då ca 0,5-1 m djupt. Fram på vårkanten börjar vattnet avdunsta, och i början av juni blommar våtarna av små låga örter och gräs. Under hög- och sensommaren är våtarna normalt helt uttorkade. Längs våtarnas kanter utgörs vegetationen av växtsamhällen dominerade av slankstarr och blåtåtel. Här växer ängsvädd, brunört, blodrot, dvärgviol och lökgamander. I bottenskiktet växer korvskorpionmossa, grov gulmossa och kärrspärrmossa. Längre ut i våtarna saknas bottenskikt, och vegetationen domineras helt av blåtåtel, slankstarr och hirsstarr. Här finns även inslag av agkloner samt en del knappag. På en del håll övergår våtarna mot fukthedar, och här växer slankstarr, majviva, ängsvädd och alvargräslök. Här finns också kuddar av kruskalkmossa, styv kalkmossa och sumpbryum. På något håll längs våtarnas kanter finns källpåverkad mark med kärrvegetation utvecklad. Här växer axag, slätterblomma, sumpgentiana, vildlin, majviva,

16.10.2001

Dnr 231-2996-00

blodrot, ängsvädd, kärrknipprot och brudsporre. I det västra området utgörs stor del av vegetationen av kärr.

Skogen inom området består huvudsakligen av gles och lågvuxen hällmarkstallskog. Där jordtäcket är tjockare, d v s främst på fastigheten Gammelgarn Haugstajns 1:12 och den nordvästligaste delen av fastigheten Ardre Petsarve 2:1, är skogen dock mer högvuxen och inslaget av gran påtagligt.

Gotlandssippan växer på flera platser inom området, men den rikaste förekomsten (flera hundra blommande exemplar) finns i reservatets sydvästligaste del.

Vegetationen på områdets hällmarker domineras av typiska alvarväxter som grusslok, alvargräslök, vitmåra, liten sandlilja, getrams, blodnäva, bergsskrabba, fältmalört och tulkört. På några platser förekommer alvarglim och stenmalört.

I de tätare skogspartierna domineras vegetationen främst av lundskafing och ljung.

I den norra utkanten av reservatet, i sluttningen nedanför en låg klint, finns en rik lokal för den rödlistade (hotkategori EN, Starkt hotad) ärtväxten gulkronill. Här växer också kungsmynta.

Någon inventering av djurlivet har ej företagits, men till de fåglar som häckar inom området hör bl a trädlärka och dubbeltrast.

Redogörelse för ärendet

Naturvårdsverket köpte 1972 in fastigheten Gammelgarn Haugstajns 1:15 och 1973 fastigheten Gammelgarn Haugstajns 1:12

Länsstyrelsen har under september 2000 utarbetat ett förslag till bildande av ett reservat omfattande dels Naturvårdsverkets mark, dels delar av fastigheten Ardre Petsarve 2:1. Förslaget sändes ut på remiss den 11 oktober 2000.

Mot bakgrund av erhållna remissvar samt efter värdering av berörd del av fastigheten Ardre Petsarve 2:1 och förhandlingar med ägaren till denna fastighet har förslaget därefter reviderats under våren och sommaren 2001.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet (se bilaga 5).

16.10.2001

Dnr 231-2996-00

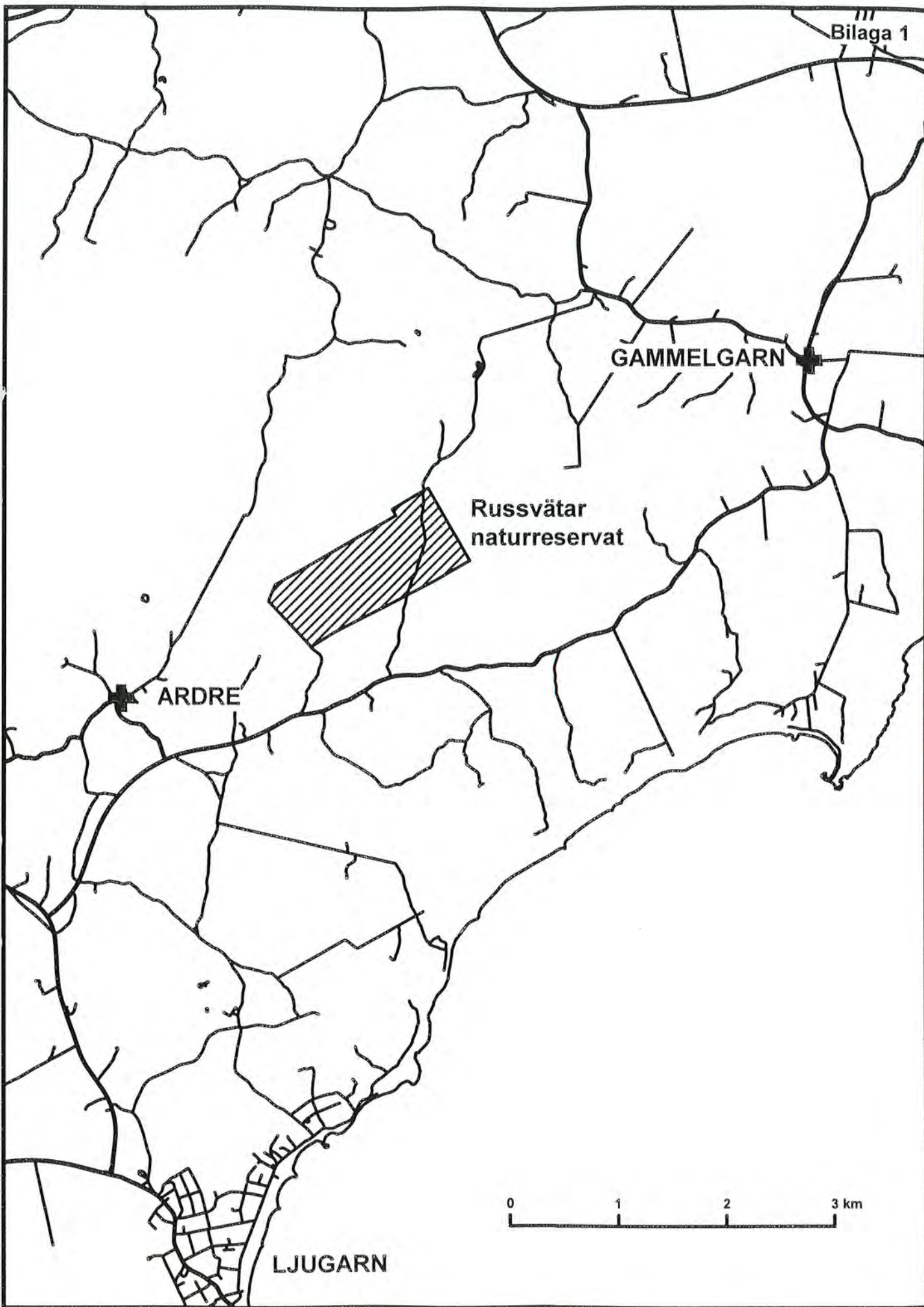
Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson. I den slutliga handläggningen har medverkat länsrådet Jan Björklund, chefen för livsmiljöenheten Lennart Edlund, byrådirektör Stellan Hedgren och naturvårdsdirektör Per Hansson, föredragande.

Lillemor Arvidsson

Per Hansson

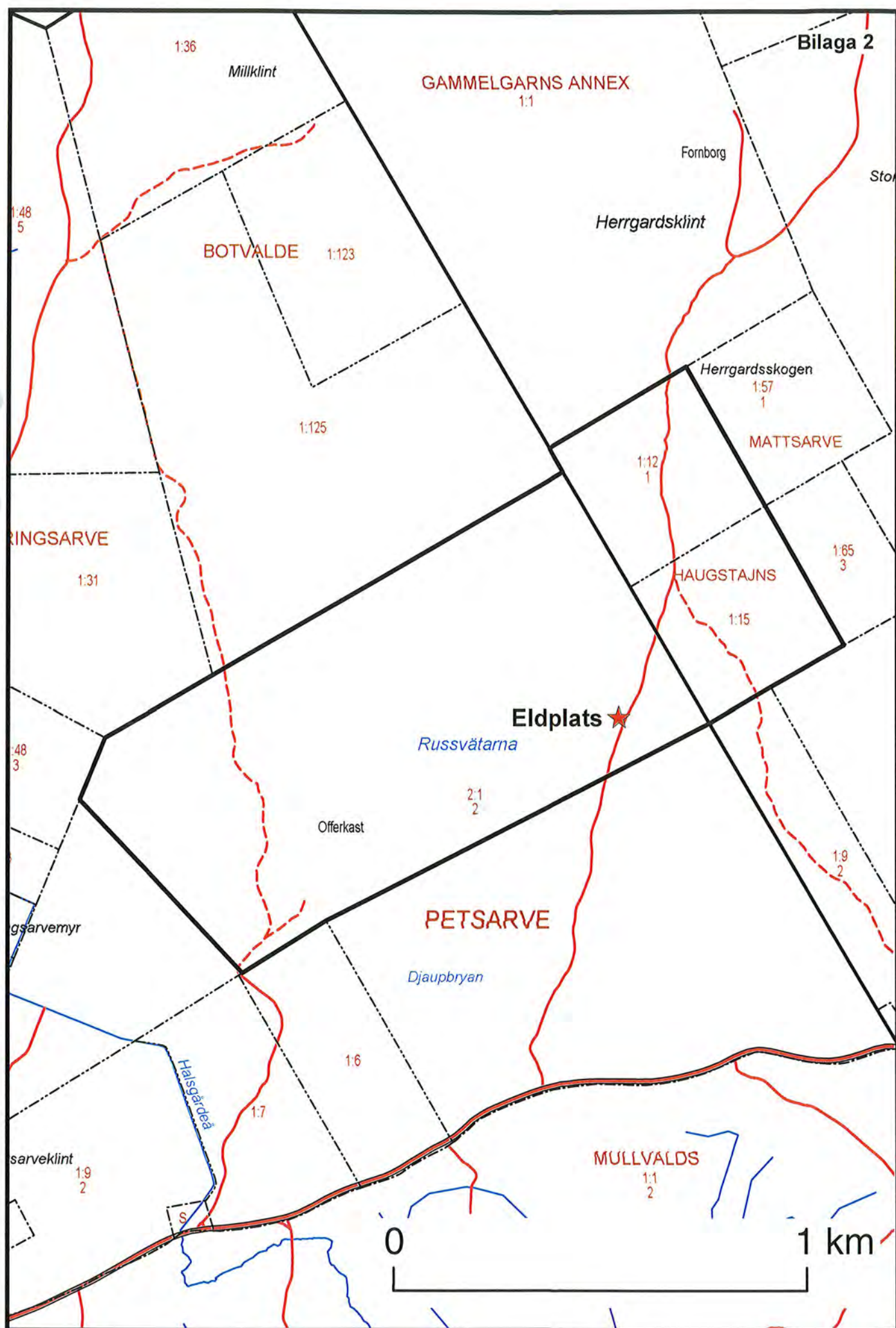
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta visande reservatets avgränsning
3. Karta visande olika naturtypers utbredning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

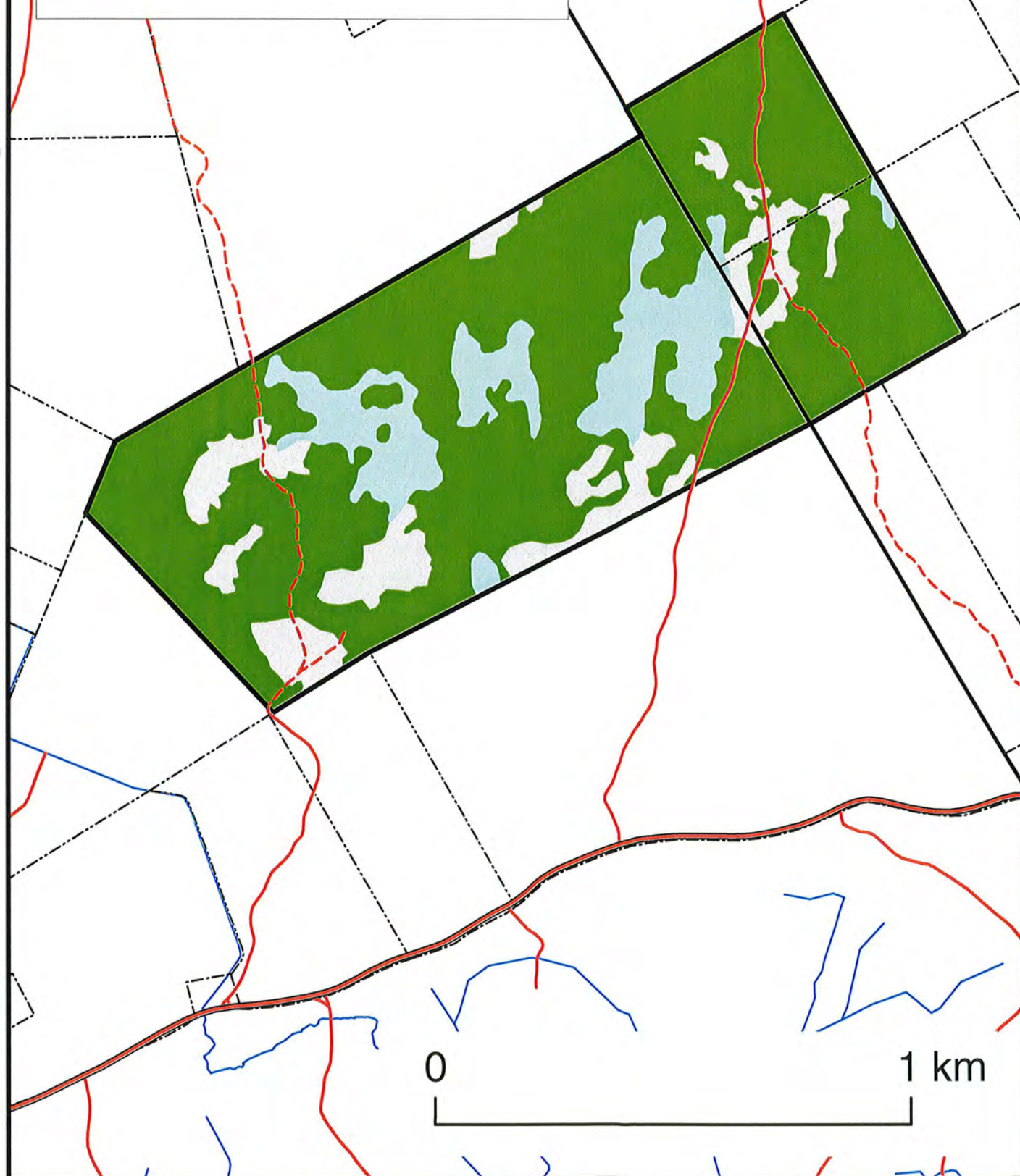
0 1 2 3 km

LJUGARN

TECKENFÖRKLARING

- Barrskog
- Våtmark
- Hällmark/öppen mark

Skötselplan för naturreservatet Russvätar

Innehåll

I Nuvarande förhållanden

1. Markanvändning
2. Tillgänglighet
3. Anordningar för besökare och information

II Riktlinjer för den framtida skötseln av reservatet

1. Naturvårdsförvaltning
2. Markering av reservatets gräns
3. Skötsel av mark och vatten
4. Tillgänglighet
5. Anordningar för besökare
6. Tillsyn
7. Dokumentation

III Källor

16.10.2001

Dnr 231-2996-00

I Nuvarande förhållanden

1. Markanvändning

1.1 Skogen

Endast mindre delar av området har berörts av avverkningar under senaste 50 åren. Eftersom hela området inramas av nedfallna och i vissa fall nästan helt bortmultnade bandtunar, har området troligen betats tidigare.

1.2 Byggnader och anläggningar

Inga byggnader finns i området. Av anläggningar förekommer två luftledningar för el.

2 Tillgänglighet

Från allmänna vägen Ardre-Gammelgarn (väg 556) nås reservatet via två skogsvägar som leder fram till den västra respektive den östra delen av reservatet.

3 Anordningar för besökare och information

Vid väg 556, i anslutning till den västra av de ovan nämnda skogsvägarna, finns en informationstavla med information om gotlandssippan. Russvätar ingår också bland de 100 naturbesöksplatserna på Gotland och beskrivs i *Gotlands natur, en reseguide*.

16.10.2001

Dnr 231-2996-00

II Riktlinjer för den framtida skötseln av reservatet

1. Naturvårdsförvaltning

Länsstyrelsen i Gotlands län skall svara för naturvårdsförvaltningen av reservatet.

2. Markering av reservatets gräns

Reservatsgränsen skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (Naturvårdsverkets handbok "Skyltar i naturskyddade områden", avsnitt 5).

3. Skötsel av mark och vatten

3.1 Skogen

All skog inom reservatet skall lämnas för fri utveckling och ingen avverkning av levande eller döda träd skall förekomma. *För att gynna gotlandssippan bör viss bortröjning av en ske på dess växtplatser.* Det kan också finnas skäl att åter beta hela eller delar av reservatet. Om bete införs, måste dock en noggrann uppföljning ske av effekterna för att se om det sker några förändringar av beståndet av gotlandssippa.

4. Tillgänglighet

4.1 Målsättning

Tillgängligheten till den del av reservatet som har den rikaste förekomsten av gotlandssippa är redan i dag god och några åtgärder för att öka tillgängligheten ytterligare är för närvarande inte behövliga.

5. Anordningar för besökare

5.1 Information

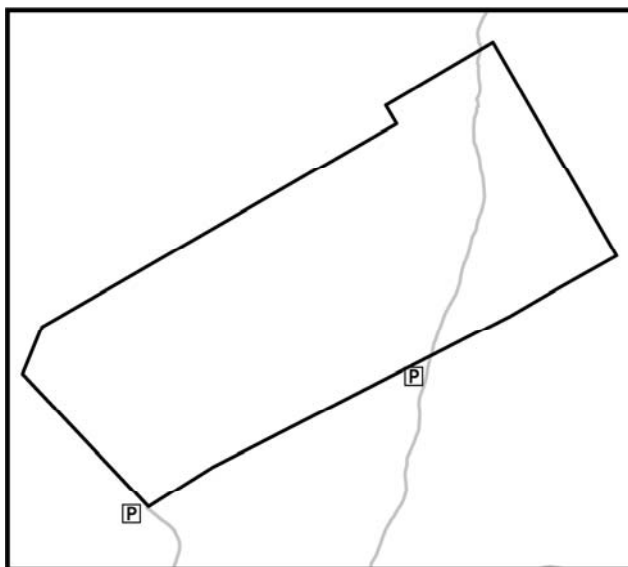
Besökaren skall få information om reservatets naturvärden och gällande bestämmelser för allmänheten på informationstavlor i anslutning till de vägar som leder in i reservatet. Armerad plastskylt i storlek A2 med information om reservatet framställs av Länsstyrelsen och sätts upp där vägar leder in i reservatet.

16.10.2001

Dnr 231-2996-00

5.2 *Parkeringsplaster*

För att underlätta för bilburna besökare bör om möjligt två parkeringsplaster anordnas: den ena strax utanför reservatets sydvästra hörn, den andra omedelbart söder om reservatets sydgräns och strax väster om den körväg som korsar reservatets östra del (f d pjäsplats som tidigare använts av försvaret) (se kartan nedan).

5.3 *Övriga anordningar*

En eldplats anläggs strax norr om den östra av de parkeringsplatser som markerats på kartan ovan (se även kartan, bilaga 2).

6. **Tillsyn**

Länsstyrelsens ambulerande tillsynsman svarar för tillsynen av reservatet.

Samtliga angivna åtgärder skall bekostas av staten genom Naturvårdsverkets anslag "Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden".

7. **Dokumentation**

Inom ett antal fasta provytor bör antalet blommande exemplar av gotlands-sippa räknas årligen.

16.10.2001

Dnr 231-2996-00

III Källor

- Andersson, A. & Jacobson, R. 1984. Översiktlig naturinventering. Botanik. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Cederberg, B. & Löfroth, M. (red.) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. – ArtDatabanken.
- Ekstam, U., Jacobson, R., Mattson, M. & Porsne, T. 1984. Ölands och Gotlands växtvärld. – Natur och Kultur.
- Gärdenfors, U. (red.) 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000. – ArtDatabanken.
- Kloth, J.-H. & Lovén, U. 2001. Gotlands natur. En reseguide. 2:a uppl. – Gotlands Fornsal.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 2000. Områden av riksintresse för naturvård i Gotlands län enligt 3 kap 6 § miljöbalken.
- Martinsson, M. 1997. Våtmarker på Gotland. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Munthe, H., Hede, J. E. & Lundqvist, G. 1929. Beskrivning till kartbladet Katthammarsvik. – SGU Ser. Aa, N:o 170.
- Pettersson, B. 1958. Dynamik och konstans i Gotlands flora och vegetation. – Acta Phytogeographica Suecia 40.
- Rosvall, S. 1976. Fagningros och jordsyren och andra gotländska växter. – Forum.